

V.

Průřezová témata a jejich zastoupení v ročnících

Osobnostní a sociální výchova - (1.-5. ročník)

Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání

cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium

Sebepoznání a sebepojetí

já jako zdroj informací o sobě, druzí jako zdroj informací o mně, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty)

co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah ke mně samé/mu
moje učení, vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

Seberegulace a sebeorganizace

cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání vůle
organizace vlastního času, plánování učení, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení

Sociální rozvoj

Poznávání lidí

vzájemné poznávání se ve skupině/třídě
chyby při poznávání lidí

Komunikace

řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem

cvičení pozorování a aktivního naslouchání

dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení neverbálním sdělování)

dialog a komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)

efektivní strategie- asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci

Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích, zvládnutí učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci

Hodnoty, postoje, praktická etika

analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí

vytváření podvědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování
dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Výchova demokratického občana - (3. ročník)

Občanská společnost a škola

škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství

demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole, způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy)

formy participace žáků na životě místní komunity, spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

Občan, občanská společnost a stát

občan jako odpovědný člen společnosti

jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku

Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana, úloha občana v demokratické společnosti, základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost)

principy soužití s minoritami (vztah k jinému, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

Formy participace občanů v politickém životě

volební systémy, demokratické volby a politika

parlamentní, krajské a komunální volby

obec jako základní jednotka samosprávy státu, společenské organizace a hnutí

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Demokracie

protiváha diktatury a anarchie, principy demokracie, základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)

význam Ústavy jako základního zákona země, demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Výchova a myšlení v evropských a globálních souvislostech - (5.ročník)

Evropa a svět nás zajímá

rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa
místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu
naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy

Objevujeme Evropu a svět

naše vlast a Evropa, evropské krajiny, státní a evropské symboly
styl života v evropských rodinách, vzdělávání mladých Evropanů

Jsme Evropané

kořeny a zdroje evropské civilizace, klíčové mezníky evropské historie
instituce Evropské unie a jejich fungování
co Evropu spojuje a co ji rozděluje, mezinárodní organizace a jejich příspěvní k řešení problémů dětí a mládeže

Multikulturní výchova - (5.ročník)

Kulturní diference

Jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti

Lidské vztahy

právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti)

předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace), důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích, uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)

význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti, tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého, lidská solidarita, osobní příspěvní k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

Princip sociálního smíru a solidarity

Odpovědnost a příspěvní každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám, otázka lidských práv, základní dokumenty

Environmentální výchova - (2.a 4.ročník)

Ekosystémy

les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa)

pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí)

vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii), moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás.

Lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

Základní podmínky života

voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení)

ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás)

půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);

ekosystémy –funkce ekosystémů, jeho úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás

energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);

přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství

doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace)

průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)

ochrana přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti

ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy) dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti a Den Země, apod.

Vztah člověka k prostředí

naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé);

naš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace);

prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví)

nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás).

Mediální výchova - (3.ročník)

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě

rozlišování zábavných („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných

hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů), hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením, chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkcí, rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality)

vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje)

identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

Fungování a vliv médií ve společnosti

organizace a postavení médií ve společnosti, faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování, způsoby financování médií a jejich dopady

vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy

role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na postoje a chování

role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kontrolu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti)

Tvorba mediálního sdělení

uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení

tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium, technologické možnosti a jejich omezení

Práce v realizačním týmu

redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média

utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu, stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti, faktory ovlivňující práci v týmu